

Vastuskiri Eesti Mäeseltsi juhatuse liikmele Andrus Stimmerile

Vastuseks teie küsimustele 16. augustist k.a leiame, et nii nagu emeriitprofessor Enno Reinsalu toob ka ise esile, kattub maardlate uuringu pädevus mäeinseneri kutsestandardis osaliselt geoloogilise uuringu pädevusega. Arusaamine kattumuse ulatusest on aga mäeinseneridel ja geoloogidel erinev.

Geoloog peab olema võimeline läbi viima uuringuid nii maavarade otsingu ja uuringu (mis võib aga ei pea lõppema maardla piiritlemisega) kui ka juba piiritletud maardla kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete parameetrite määramisega. Mäeinseneri kutsestandardi maardlate uuringut tõendav kutse peaks tagama kutse saanud spetsialistile eeldused mäetööde planeerimiseks juba piiritletud maardlal, vajadusel ka täpsustavate geoloogiliste uuringute kavandamiseks ja läbiviimiseks, mäetööde arengukavade, korrastamisprojektide jms koostamiseks. Sellise tõlgenduse järgi peaks mäeinseneri kutse mõistes vastav spetsialist olema kitsama ja enam tehnilistele lahendustele spetsialiseerunud kompetentsiga.

Keskkonnaministeeriumi maapõue osakonna nõuniku Kairi Otsiveri vastuskirjast ja maapõueseaduse eelnõu seletuskirjast järeldub, et seadusandja soovib sätestada olukorra, kus geoloogilise uuringu tegemiseks on vaja oma kompetentsust tõendada hariduse ja töökogemusega või siis kutseadusele vastava kutsega. Kutseadusele vastava kutse omamine loob aga eelduse, mille alusel puudub vajadus hariduse ja töökogemuse eraldi tõendamiseks. Seega puudub vältimatu vajadus geoloogi kutsestandardi koostamiseks ja rakendamiseks. Samuti, sellega ei pea geoloogilise uuringu pädevust tõendama mäeinseneri kutse kaudu. Seejuures tuleb ka arvestada, et maavarade otsingul ja uuringul on spetsialistide ja ekspertide ring lai ning mitmetel erialadel on Eestis vaid üksikud spetsialistid (näiteks geofüüsika ja geokeemia).

Mäeinseneri ja geoloogide puudutav probleem seisneb aga selles, et maapõueseaduse eelnõu § 17 „Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu õigus“ lõige 4 tekitab tõenäoliselt olukorra (vaatamata sellele, et seaduseandja seda silmas ei pea), kus geoloogid peaksid taotlema kutset, mida ei ole olemas ning mida ei ole ka seaduseandja hinnangul vaja. Samas loob seadus eelduse, mille alusel võidakse hakata hangetele kvalifitseerumisel nõudma kutse olemasolu vaatamata asjaolule, et mäeinseneri kutse ei kata kogu maapõueseaduse eelnõu kohast geoloogilise uuringu spektrit, st on kitsama fookusega.

Senise praktika põhjal puudub geoloogidel veendumus, et geoloogiainseneri kutsestandard on ökonoomsem, piisavat lisandväärtust loov võimalus elukestva õppe ning tööalase kompetentsuse arendamiseks. Geoloogiliste küsimuste lahendamise omapäraks on

mitmetele erinevatele geoloogia valdkondadele spetsialiseerunud geoloogide koostöö. Tänapäevane praktika kinnitab jätkuvalt, et geoloogiliste uuringute läbiviimine eeldab erialast kõrgharidust ja aastatepikkust töökogemust kogunud spetsialistide meeskonnas. Sisuliselt tähendaks kutse andmine kutsesüsteemi kaudu täiendavat koormust neile kõrgkooli õppejõududele ja rakendusgeoloogia ekspertidele, kes juba praegu on hõivatud tulevaste spetsialistide väljaõpetamisega olukorras kus kutse kehtestamine ei loo täiendavat lisandväärtust. Seetõttu on alust arvata, et töö-, aja- ja bürokraatiamahukas kutsesüsteem ei ole tegelikult kõige tulemuslikum tee Eesti geoloogide kompetentsuse tagamiseks. Olukorras, kus Eestis on maavarade uuringuid tegevaid geolooge niigi vaid mõnikümmend, ei ole pädevustunnistuse süsteemi rakendamine lisandväärtust loovana, vaid tekitab põhjendamatu ülereguleerimist.

Maapõueseaduse § 20 „Geoloogiline uuring“ lõikes 2 toodud loetelu (vt ka K. Otsiveri vastuskiri) eeldab geoloogi pädevust. Alates 2000ndate algusest hakkasid geoloogilise uuringuga tegelema ka mäenduse ja geotehnoloogia haridusega ettevõtjad, kes palkasid selleks kogemustega geolooge. Tänapäevaks on neis aktiivsemates firmades (näiteks OÜ Inseneribüroo STEIGER, OÜ Mäebüroo Nord, OÜ Viru Mäebüroo) kujundatud tööturu nõudmistele vastav geoloogiliste tööde kompetents.

Geoloogia valdkonnas toimuvad muudatused tingivad vajaduse ka Eesti mäenduse arendamiseks. Mäeinseneri kutsestandard, mille oluliseks eelduseks on praegu geotehnoloogi haridus, peaks jõuliselt keskenduma maavara kaevandamise ja rikastamise, lõhketööde, allmaehitamise ning mäemõõdistamise korraldamisele või juhtimisele. Tänapäevased mäeinseneride kutsestandardi arendused geoloogia suunal aga tekitavad põhjendamatu piiranguid tööturul nii mäeinseneridele kui geoloogidele ja ei ole kooskõlas osapoolte haridusliku baasiga.

Eesti Geoloogia Seltsi poolse kutsestandardi koostamine geoloogidele sõltub edasistest arengutest maapõueseaduse eelnõu menetlemisel ja Eesti Mäeseltsi mäeinseneri kutsestandardi muutmisel.

Eesti Geoloogia Seltsi vastuskirja koostajad:

Tarmo All, Hardi Aosaar, Kalle Kirsimäe, Tõnu Meidla ja Anne Põldvere

Tallinn-Tartu, 31.08.2016